

TURINYS

Žodis lietuvių skaitytojui	11
Pratarmė	15
Prologas: knygos tikslas ir prasmė	19
SISTEMŲ KARAS: KOKIA MŪSŲ PADĖTIS?	31
Įtakos zonų kūrimas daugiapoliame pasaulyje	31
CRINK: interesų aljansas ir geostrateginis naštos pasidalijimas	35
Išmanioji galia kaip politikos priemonė	39
Geoekonomika ir hibridinių karų parengiamieji etapai – mūšio lauko formavimas	43
Trys kovos laukai	47
Karybos pamokos: technologinis efektyvumas	62
PAGRINDINĖS SISTEMŲ KARO ZONOS	69
Afganistanas	70
Baltijos jūra	75
Indijos ir Ramiojo vandenynų regionas	77
Arktis	80

Civilinės-hibridinės pagrindinės zonos	86
Kognityvinės pagrindinės zonos	90
JAV vaidmuo daugiapolio pasaulio rinktinėje	96
Karinis patarimas	105

SCENARIJAI IR JŲ TIKIMYBĖ **108**

Europos puolimo scenarijai	111
Trigeriniai taškai ir juodosios gulbės: Taivano pavyzdys	124
Kiek tikėtini šie scenarijai?	133
Laiko veiksnys	154
Pasiryžimas gintis ir gebėjimas iškęsti	156
Posttherojinė visuomenė	158

KĄ PAJĖGIAME? **166**

Atgrasymas zigzagais	170
Visuotinė gynyba ir integruotas atgrasymas	175
Tipologija: politinių tikslų, postų ir rinkėjų balsų siekiantys politikai	203
Ukraina: pagrindinė karinė zona ir precedentas	206
Kas nutiktų po Ukrainos pergalės?	216

KO MES NORIME? 221

(Ne)norinčiųjų koalicija? 227

Vokietijos vaidmuo 233

MANO REIKALAVIMAI 239

Kurti strateginę kultūrą Vokietijoje 239

Būtinieji nacionaliniai poreikiai 250

Ko reikia imtis Europos ir tarptautiniu mastu? 292

KOKIA ŠALIMI NORIME BŪTI? 296

Priedas: Taivano puolimo scenarijai 307

Pastabos 311

Padėka 329

ŽODIS LIETUVIŲ SKAITYTOJUI

Kai pirmą kartą lankiausi Lietuvoje ir kalbėjausi su kariškiais, parlamentariais bei Vyriausybės nariais, likau labai sužavėtas. Ypač įsiminė pokalbis su Vytautu Landsbergiu, pirmuoju nepriklausomos Lietuvos vadovu. Geopolitinių procesų analizės gilumas, strateginė kultūra ir gebėjimas veikti numatant į priekį – pokalbiai Lietuvoje taip skyrėsi nuo Vokietijoje man pažįstamo perdėto pasitikėjimo savimi ir strateginio aklumo.

Todėl man didelė garbė, kad ši knyga gali pasirodyti viena seniausių gyvųjų Europos kultūros kalbų. Tai kartu ir ypatingas įpareigojimas būti ištikimam tiesai.

Šioje knygoje kvestionuoju daugelį dalykų, kuriuos Vokietija istoriškai interpretuoja ir vertina savo atžvilgiu – ne tik kaip nusikaltimus vykdžiusi tauta, atnešusi Europai, o ypač Baltijos valstybėms, siaubą, karą, naikinimą ir mirtį, bet ir kaip šalis, kuri visuomet taip didžiavo si savo atminties kultūra ir buvo linkusi save pervertinti. Juk Vokietija labai patogiai įsitaisė pozicijoje, leidžiančioje remtis savo ypatinga atminties kultūra, laikyti save taiką mylinčia, patogiai gyvenančia šalimi ir sutelkti dėmesį į ekonomikos plėtrą bei stabilumą. Dažnai mūsų kaimynų sąskaita, o dėl priklausomybės nuo Rusijos energijos

išteklių ir su tuo susijusio pažeidžiamumo šantažui – ir Europos saugumo sąskaita. Visa tai lydėjo savotiška arogancija, esą Vokietiją slegia jos istorinė praeitis, todėl ji renkasi taiką, diplomatiją ir „saugumą per prekybą“. Tačiau pamoka, kurią Antrojo pasaulinio karo aukos – mūsų kaimynai šiaurėje ir rytuose – išmoko iš šio karo, buvo ne „niekada daugiau karo“. Visų pirma ji buvo tokia: „Niekada daugiau bejėgiai apsiginti.“

Juo labiau jūs, lietuviai, savo europietiškoje šalyje ryžtingai išugdėte ypatingą strateginio įžvalgumo kultūrą, kuri iš karto atpažįsta naujas grėsmes mūsų saugumui ir visuomenės sanglaudai kariniame, hibridiniame bei kognityviniame kontekste ir ne tik jas analizuoja, bet ir rengia konkrečius veiksmus. Neatsitiktinai Lietuva suprato, kokia svarbi kritinės infrastruktūros apsauga ir nepriklausomybė energetikos, technologijų bei žaliavų srityse. Vilniuje niekas nebenori būti šantažuojamas, bejėgis apsiginti ar netikėtai užkluptas. Tai, kad Lietuva pastaraisiais metais sėkmingai diversifikavo savo prekybos bei energetikos struktūras ir tapo beveik nepriklausoma nuo Kinijos technologijų bei produktų, man kaskart daro didžiulį įspūdį. Priešingai nei Vokietijos „strateginis aklu mas“, Lietuvos veiksmams būdinga „strateginė išmintis ir įžvalgumas“, kurių mums Europoje taip trūksta.

Tačiau tai rodo ir labai aiškią Lietuvos poziciją – neleisti, kad ją atgrasytų tokios diktatūros ir autokratiniai režimai kaip Kinija, kad ir kokie galingi ir grėsmingi jie būtų. Lietuva rodo, kad aiški pozicija ginant laisvę yra vienintelis kelias, užtikrinantis saugumą. Juk laisvė iš tiesų gali gyvuoti tik saugumo sąlygomis. O šiam saugumui reikia strateginės kultūros, valstybės ir visuomenės

atsparumo, pasirengimo kovoti ir, svarbiausia, ryžtingo nusiteikimo ginti save ir savo šalį, savo partnerius ir draugus. Už laisvę!

Šią aišką poziciją parodė ne tik Baltijos kelias, siekiant išsivaduoti iš Sovietų Sąjungos priespaudos ir pasukti demokratijos keliu. Ją liudija ir ryžtinga parama Ukrainai.

Tuo remdamasis, pasitelkdamas keletą paties išgyventų istorijų, politinius vertinimus ir reikalavimus sieju su iš jų kylančiomis karinėmis ir saugumo politikos išvadomis.

Todėl šioje knygoje jūs, Lietuvos gyventojai, dažnai save atpažinsite. Mane labai stipriai žavi ne tik lietuvių nuoširdumas, bet visų pirma jūsų drąsa. Tačiau galbūt vienoje ar kitoje vietoje ir surauksite kaklą, klausdami savęs, kodėl tokia didelė ir ekonomiškai reikšminga šalis kaip Vokietija saugumo politikos ir strategijos klausimais veikia taip prieštaringai, lėtai ir nuolat pati save atgraso. Kodėl šiai Vokietijai taip sunku aiškiai pasisakyti už Ukrainos pergalę arba leisti perduoti „Taurus“ ir kodėl daugelį gijų Berlyne vis dar tampo senieji Maskvos ryšiai?

Jei norime sustabdyti Rusiją ir pasiekti Europos pergalę prieš ją, Vokietija nebegali būti stabdys. Sistemų kare nėra vidurio kelio, nėra „ryžtingo ir taip, ir anaip“. Yra tik vienas kelias: pasiryžimas ginti laisvę! Lietuva, Šiaurės ir Baltijos šalys, Lenkija – jos rodo mums kryptį. Naujoji Europa bus rytietiškesnė, šiaurietiškesnė, dinamiškesnė, įžvalgesnė ir labiau pasirengusi gintis. Laisva Ukraina bus esminė naujosios Europos dalis, o svarbiausia yra viena: aiški pozicija ginant laisvę ir pasiryžimas už ją kovoti!

Roderich Kiesewetter

PAGRINDINĖS SISTEMŲ KARO ZONOS

Sistemų karas yra globali konfrontacija. Tam tikruose regionuose susidaro karinės pagrindinės zonos (vok. *Schlüsselzonen*) – taip jas vadinu plėtodamas karinį terminą „pagrindinė vietovė“ (vok. *Schlüsselgelände*). Šiuo terminu apibūdinu regionus, esančius tarsi tektoninių lūžių linijose, kuriuose lyg pro didinamąjį stiklą atsiskleidžia sistemų konfrontacija kariniame kovos lauke. Tai nebūtinai turi būti gerai žinomas konvencinio karo laukas Ukrainoje. Tai gali būti ir konkreti karinė pagrindinė zona, turinti ypatingą reikšmę rengiantis karui. Karinės pagrindinės zonos, pirmiausia naudojamos kovos laukui formuoti, operacinės situacijos vaizdui sudaryti arba hibridinei ir kognityvinei karybai, buvo, be kita ko, Afganistanas iki 2021 m., o dabar tai – Europa, Baltijos jūra, Arktis bei Indijos ir Ramiojo vandenynų regionas. Kodėl tai svarbu? Šios karinės pagrindinės zonos svarbios planuojant scenarijus ir vertinant jų tikimybę. **Poslinkiai šiose pagrindinėse zonose gali signalizuoti apie karo veiksmų pradžią ar eskalaciją kariniuose kovos laukuose, nes šios zonos naudojamos būtent rengiantis karui.**

Todėl kaip pavyzdžius trumpai apžvelgsiu keletą šių zonų. Vėliau jos bus svarbios nagrinėjant scenarijus. Ukrainą kaip karinę pagrindinę zoną dėl jos svarbos aptarsiu skyriuje „Ką pajėgiame?“.

AFGANISTANAS

Pirmasis ir vienintelis NATO sutarties 5-ojo straipsnio pritaikymo atvejis buvo 2001 m. Afganistane. Po siaubingų „Al-Qaedos“ rugsėjo 11-osios teroro išpuolių pradėta operacija buvo skirta kovai su terorizmu regione. Karinė intervencija Afganistane prasidėjo operacija „Enduring Freedom“. Iš pradžių buvo siekiama sunaikinti „Al-Qaedos“ teroristines struktūras ir jas Afganistane priglaidusio Talibano režimo struktūras. Operacija buvo grindžiama JT Chartijos 51-ajame straipsnyje įtvirtinta kolektyvinės savigynos teise ir NATO sutarties 5-uoju straipsniu. Pirmą kartą vienbalsiai buvo paskelbtas kolektyvinės gynybos atvejis ir, remiantis 51-uoju straipsniu, imtasi veiksmų pagal tarptautinę teisę. Pagrindinės zonos sąvoką renkuosi visų pirma todėl, kad po 20 metų JAV pasitraukimas iš Afganistano galutinai užbaigė JAV kaip „pasaulio policininko“ erą, o paliktas vakuumas atitinkamai prisidėjo prie taisyklėmis grindžiamos tvarkos erozijos. Nesėkmė Afganistane akivaizdžiai parodė Vakarų patikimumo stoką ir silpnumą. Kartu Afganistanas simboliškai įkūnija Vokietijos užsienio ir saugumo politiką – tokią, kokią ji išlieka ir šiandien: be išankstinio strateginio mąstymo, be scenarijų planavimo, be ryžto ir be galios.

Visa tai turėtų pasikeisti įsteigus Nacionalinę saugumo tarybą. **Į perspėjimus nebuvo atsižvelgiama, o aiškos atsakomybės buvo išvengiama ilgai aiškinantis kompetencijų klausimus. Laiku nesiimant iniciatyvių priemonių, savo neveikimu buvo prisidėta prie humanitarinės katastrofos Afganistane.** Mano prisiminimai apie Afganistaną susiję ne vien su patirtu sraigtasparnio apšaudymu ir juodu kombinezonu. Man dirbant NATO Sąjungininkų pajėgų operacijų vadavietėje SHAPE, ISAF misija Afganistane buvo viena pagrindinių veiklos sričių. Vokietijos vyriausybės strateginis tikrovės ignoravimas ir nenoras įsiklausyti į karinius patarimus paliko man gilų pėdsaką. Žinojau, kokios įrangos ten reikia kariams. Taip pat žinojau, kad jie jos negauna: užuot kūrusi savarankiškus pajėgumus, Vokietija pirmiausia kliojęsi JAV pajėgumais. Tai puikiai atspindi ir mūsų karių pasiuntimas į 2021 m. evakuacijos misiją. Kokią naštą buvome priversti jiems užkrauti! Tai turėjo paskatinti radikalų Vokietijos saugumo politikos permastymą. Deja, 2021 m. Bundestago rinkimų kampanijoje ši tema nugrimzdo į užmarštį.

PASAKOJIMAS

2006–2009 m. tarnavau NATO Sąjungininkų pajėgų operacijų vadavietėje SHAPE Belgijoje. 2006 m. pabaigoje ir 2007 m. pradžioje dėl skaudžių nuostolių Afganistane Vokietija vis dažniau prašė sąjungininkų artimosios aviacinės paramos. Artimoji aviacinė parama – tai kovos sraigtasparnių ar naikintuvų naudojimas iš oro tiesiogiai prie sąlyčio su Talibanu linijos, remiant

sausumos kovos pajėgų pėstininkus. Dėl riboto operacijos mandato Vokietijos pajėgoms nebuvo leidžiama turėti tokio pajėgumo. Tuo metu artimosios aviacinės paramos pajėgumus pirmiausia turėjo JAV ir Nyderlandų karinės oro pajėgos. Tačiau ir jų ištekliai buvo riboti, todėl artimoji aviacinė parama buvo teikiama tik ten, kur iš tiesų vyko intensyvūs mūšiai. Kovinėse situacijose Bundesveras ne visada laiku sulaukdavo būtinos paramos iš oro, kurią galėjo suteikti kovos sraigtasparniai ir naikintuvai. Todėl NATO vyriausiasis sąjungininkų pajėgų Europoje vadas (SACEUR) generolas Johnas Craddockas pavedė savo vadavietės štabo viršininkui, Vokietijos keturių žvaigždučių generolui Raineriui Schuwirthui, parengti laišką federalinei kanclerei ir paprašyti Vokietijos Federacinės Respublikos atsiųsti naikintuvų „Tornado“ artimajai aviacinei paramai teikti. „Tornado“ yra apginkluoti aviacinėmis patrankomis ir gali šią užduotį atlikti. Tam būtų reikėję federalinės vyriausybės sprendimo ir Bundestago pritarimo, t. y. išplėsti operacijos mandatą. Federalinės vyriausybės atsakymas atėjo greitai – per 14 dienų. Tai buvo dviejų puslapių laiškas. Pirmajame puslapyje buvo sutinkama atsiųsti „Tornado“. Antrajame sekė apribojimas: leidžiama naudoti tik borto kamerą – ši kamera praktiškai tapo „pagrindine ginkluotės sistema“. Taigi Vokietijos karinėms oro pajėgoms nebuvo leista veiksmingai ginti savo pačių karių nuo vis dažnėjančių Talibano atakų. Mačiau, kaip SACEUR padėjo federalinės vyriausybės laišką ant štabo viršininko stalo. SACEUR buvo labai ramus, santūrus žmogus, tačiau daugiau

niekada nemačiau jo tokio nusivylusio ir kupino kartėlio. Šis klaidingas federalinės vyriausybės sprendimas Vokietijos karių aukų nesumažino. Jis buvo grindžiamas politiškai patogiu kariniu patarimu, kuriame buvo akcentuojamas vadinamasis taikus Afganistano atkūrimas, užuot ėmusis atsako į vis aktyvėjančius Talibanų veiksmus Vokietijos pajėgų operacijų rajone – veiksmus, kuriuos iš dalies skatino ir Vokietijos karinis silpnumas. Politiniai sprendimų priėmėjai turi reikalauti iš kariškių nefiltruoto profesionalaus karinio patarimo, o politinį vertinimą atlikti patys. Tam būtinos dvi sąlygos. Kariškiai turi ryžtis kelti ir nemalonus karinius reikalavimus, jei profesiniu požiūriu jie yra būtini. Politikai savo ruožtu turi gebėti suvokti karinį patarimą pagal jo profesinę karinę logiką. Jie turi suprasti ir pasekmes sąjungininkų santykiams, kai partneriams užkraunama jų pajėgumus viršijanti našta, kai kiti dėl neatsakingo patogumo apleidžia savo karių apsaugą ir ekstremaliose situacijose tampa nebepajėgūs veikti. Reikia galvoti ir apie karių pasitikėjimą – jie nori ir privalo būti kuo geriau aprūpinti bei pasirengę visiems numatomiems atvejams. Priešingu atveju Vokietijai tokių operacijų tiesiog reikėtų atsisakyti.

CRINK valstybėms Afganistanas tapo Vakarų nesėkmės simboliu, atskleidusiu nesugebėjimą pasiekti politiškai užsibrėžtus tikslus vykdant integruotą, ryžtingą ir tvarią saugumo politiką. Tapo akivaizdu, kokios bejėgės be JAV arba stiprių JAV karinių pajėgų apsaugos buvo likusios Vakarų kariuomenės. Afganistane liko

vakuumas. Iš pradžių jį užpildė Talibanas. Kartu sustiprėjo Kinijos ir kitų valstybių strateginis geopolitinis interesas naudoti Afganistaną kaip žaliavų šaltinį ir tiesti per jį būsimus transporto maršrutus. Visur, kur Talibanas mėgina stabilizuoti savo politinę valdžią, dabar naudojamos Kinijos stebėjimo technologijos. Dėl to humanitarinė civilių gyventojų padėtis dar labiau blogėja ir įtvirtinamas teroro režimas, sistemingai bauginantis gyventojus, engiantis moteris ir žudantis priešininkus.

Todėl Afganistano, kaip ir apskritai Vokietijos bei Vakarų išitraukimo, atveju kyla klausimas: koks yra naujasis tikslas, ko siekiama saugumo politikos srityje? Ar norima atlikti geopolitinį vaidmenį šiame regione, ar palikti jį CRINK aljansui ir galbūt paversti regioninių karų per tarpininkus arena? Vokietija iki šiol atsakymo į šį klausimą nerado. Bundesverui tai skaudu. Jis 20 metų dalyvavo operacijoje. Daugelis jo karių buvo sužeisti fiziškai arba psichologiškai, 60 žuvo. Dešimtims tūkstančių Vokietijos misijoje dalyvavusių kariškių ir civilių tai buvo išskirtinė operacija, pareikalavusi iš jų labai daug. Kariai visada veikė pagal Bundestago suteiktą mandatą, nepaisydami nepakankamo aprūpinimo ir klaidingo „taikos atkūrimo“ naratyvo. Du dešimtmečius jie užtikrino stabilumą, saugumą ir ateities perspektyvas Afganistano gyventojams, visų pirma moterims suteikdami galimybių įgyti išsilavinimą bei profesiją. Tačiau 2021 m. pasitraukimas CRINK valstybėms tapo naujo etapo pradžia: JAV traukiasi iš „pasaulio policininko“ vaidmens, Vakarai susiskaldė, o NATO be JAV kol kas silpna. Tai rodo, kaip greitai, susidarius vakuumui, gali įsitvirtinti naujos autoritarinės ir teroristinės struktūros.

BALTIJOS JŪRA

Rusija ne kartą aiškiai įvardijo savo imperinį tikslą – (at)kurti Rusijos imperiją pagal Sovietų Sąjungos modelį ir aneksuoti valstybes, anksčiau priklausiusias Sovietų Sąjungai. Akivaizdu, kad Baltijos valstybės dėl savo geografiškai pažeidžiamos padėties yra patogūs puolimo taikiniai. Šios šalys ribojasi su **Baltijos jūra**. Todėl parama iš Šiaurės Europos ir transatlantinių partnerių taip pat turėtų būti teikiama per Baltijos jūrą.

Švedija su Gotlando sala yra svarbus logistikos ir vadovavimo mazgas teikiant paramą ir užtikrinant Baltijos jūros saugumą. Kariniu požiūriu Baltijos jūra ypač svarbi dėl daugybės vamzdynų ir povandeninių kabelių, skirtų ryšiams ir energijos tiekimui, kurie yra gyvybiškai svarbūs karinėms operacijoms vykdyti ir gebėjimui jas ilgą laiką tęsti, taip pat ekonominiam efektyvumui. Baltijos jūroje gausu strategiškai jautrių taškų ir Europos valstybėms svarbios kritinės infrastruktūros. Tai itin aktuاليا karybai jūros dugne, povandeninei karybai, taip pat mobilizacijai ir išteklių sutelkimui Clausewitzo prasme. Rusija kariniu požiūriu sustiprino savo pajėgumus pasi- telkdama specialųjį padalinį GUGI³¹, taip pat daugybę šė- šėlinio laivyno ir mokslinių tyrimų laivų. Turėdama išsa- mų situacijos Baltijos jūroje vaizdą, ji žino visas NATO ir ES silpnąsias vietas. Taigi potencialūs puolimo taikiniai jau seniai nustatyti, o karinis kovos laukas suformuotas. Rusijos ambicijos Baltijos jūroje jau seniai aiškiai mato- mos. Vėliausiai 2022 m. pakeista karinė jūrų doktrina ir vis agresyvesnis Rusijos elgesys Baltijos jūroje aiškiai parodė,

kad Putinas savo imperines ir kolonijines ambicijas plečia ir į Baltijos jūrą. Galima manyti, kad grėsmė kritinei jūrų infrastruktūrai, pavyzdžiui, povandeniniams kabeliams, buvo planuojama jau seniai: kartografuojant jūros aplinką, sistemingai registruojant kritinę infrastruktūrą, vykdant šnipinėjimą ir rengiant sabotažo aktus. Prie to prisideda šešėlinis laivynas ir nauji jūriniai pajėgumai, pavyzdžiui, povandeniniai dronai. Reikia tikėtis ir tolesnių tikslingų hibridinių išpuolių prieš kritinę jūrų infrastruktūrą. Grėsmė nėra nauja. Ji tapo dar akivaizdesnė Rusijai paskelbus ketinimą vienašališkai pakeisti jūrų sienas Baltijos jūroje.³² Reaguodama į šią grėsmę, NATO 2022 m. įsteigė Kritinės povandeninės infrastruktūros apsaugos koordinavimo grupę, kurios paskirtis – sutelkti NATO jūrinius pajėgumus. Atgrasymas buvo sustiprintas tokiomis NATO pratybomis kaip „Northern Coasts“. Vokietijai trūksta pagrindinių jūrinių pajėgumų, pritaikytų hibridinėms grėsmėms ir galinčių veiksmingai prisidėti prie atgrasymo. Jau dabar matome, kad Vokietijos karinis jūrų laivynas su savo turimomis priemonėmis gali nebepajėgti susidoroti su jam tenkančiomis užduotimis. Suomijai ir Švedijai įstojus į NATO, Baltijos jūra dėl Rusijos bazių Kaliningrade ir Sankt Peterburge atsiduria dėmesio centre. 2022 m. Rusijos karinės jūrų doktrinos pakeitimas yra atviras iššūkis taisyklėmis grindžiamai tvarkai ir Paryžiaus chartijoje įtvirtintai visų valstybių laisvei rinktis sąjungas. Jis nukreiptas prieš Vakarus ir laisvą laivybą. Be to, civilinių Rusijos laivų įtraukimas į karines jūrų pajėgas reiškia Rusijos civilinės prekybinės laivybos pabaigą. Todėl Rusijos laivų judėjimą reikėtų atidžiai

stebėti. Būtent dėl to karinių pagrindinių zonų analizė yra tokia svarbi. Jose dažnai taikoma pilkosios zonos taktika, kai iš pažiūros civiliniai laivai naudojami kariniams tikslams pasiekti. Todėl verta įsidėmėti du raktažodžius: GUGI ir šešėlinis laivynas. Tačiau visa tai vadinti „hibridine grėsme“ yra pernelyg švelnu. Mes jau nebegyvename taikos laikotarpiu – esame puolami. Tai konvencinio karo prieangis, jau arti Pagrindiniame Įstatyme numatytos įtampos padėties. **Bet kokią numatomą Baltijos valstybių puolimą lydės ir blokados arba kariniai veiksmai Baltijos jūroje – viename pagrindinių Europos NATO valstybių aprūpinimo ir susisiektimo kelių. Tam turime pasirengti.**

INDIJOS IR RAMIOJO VANDENYNŲ REGIONAS

Pietų Kinijos jūra jau seniai tapo sistemų karo arena. Kinija siekia visą Indijos ir Ramiojo vandenynų regioną paversti savo įtakos zona ir daro vis didesnę, taip pat ir karinę, spaudimą kitoms šio regiono valstybėms. Rytų Kinijos jūroje (Senkaku salose) Kinija taip pat labai aktyviai vykdo hibridinę karybą prieš Japoniją. Filipinų žvejai nuolat praneša apie Kinijos daromus tarptautinės jūrų teisės pažeidimus. Visa tai papildė jau žinomus tarptautinės teisės pažeidimus, tokius kaip dirbtinių salų pylimas, ginčai dėl ekonominių zonų ir hibridiniai išpuoliai regione. Kinija vis agresyviau, taip pat ir karinėmis priemonėmis, demonstruoja savo pretenziją paversti Indijos ir Ramiojo vandenynų regioną savo įtakos zona.

Ji įvairiais lygmenimis rengiasi karui: masiškai stiprina karinius pajėgumus, rengia vis daugiau karinių pratybų ir kibernetinių išpuolių, militarizuoja visuomenę, strategiškai supirkinėja kritinę infrastruktūrą Vakaruose ir stiprina savo tiekimo grandines. Indijos ir Ramiojo vandenynų regione Kinija nuolat išbando Vakarų gebėjimą reaguoti, taip pat stebi, kaip reaguoja tokios regiono valstybės kaip Filipinai. Kinija ir čia pasitelkia pilkosios zonos išpuolius bei taktiką, naudodama Kinijos pakrančių apsaugą arba tariamai civilinius laivus. Rengiamos blokadų pratybos ir persekiojami Filipinų žvejai. Kinijos pakrančių apsauga neretai imasi agresyvių veiksmų prieš Filipinų pakrančių apsaugą. Tuo galėjau akivaizdžiai įsitikinti 2024 m. per tarnybines keliones į Filipinus. Indijos ir Ramiojo vandenynų regionas ten laikomas karine pagrindine zona, o tai tiesiogiai liečia Pietryčių Azijos valstybių asociacijos (ASEAN) šalis. Dauguma jų, kaip man sakė viena Indonezijos gynybos ministerijos valstybės sekretorė, yra „neprisijungusios, bet ne neutralios“. Jos puikiai žino, iš kur kyla grėsmė – iš Kinijos. Ir čia jaučiamas „pasaulio policininko“ paliktas vakuumas. 2016 m. pagal Jungtinių Tautų jūrų teisės konvenciją (UNCLOS) sudarytas arbitražo teismas Filipinų ir Kinijos arbitražo byloje vienbalsiai priėmė Filipinams palankų ir „privalomą“ sprendimą. Arbitražo sprendime aiškiai konstatuota, kad tariamai istoriniais argumentais grindžiamos Kinijos pretenzijos į jūrų teritorijas neturi teisinio pagrindo ir kad buvo pažeistos Filipinų suverenios teisės. Tačiau, nesant sankcijų mechanizmo ir neužtikrinant arbitražo

2 pav. Indijos ir Ramiojo vandenynų regiono pagrindinė zona.